

Sadržaj s
potpisom

Žarko
Ivković

Nataša
Vlašić
Smrekar

Ivica
Beti

Petra Maretić
Žonja

Večernji list

subota

subota, 30. prosinca 2023. // 2 eura / 15,07 kuna // Hrvatska

II GODINA 64. II br. 21508 II SLO 2€, BIH 1,5 KM

KONZUM

VEĆ ŠESTU
GODINU ZAREDOM

najdonator

KONZUM JE OD 2016. DONIRAO
VIŠE OD 1600 TONA HRANE

Zatraže azil, a onda bježe avionima

Na granice Hrvatske ove godine stiglo 8456 Rusa

Državljeni Turske i Rusije zauzeli su treće, odnosno drugo mjesto po broju imigranata, odmah nakon Afganistanaca. No njihov dolazak kao migranata izravna je posljedica viznog režima u BiH i Srbiji, koje za te zemlje ne traže vize

Davor Ivo Stier

Naši saveznici ne
shvaćaju da 'srpski svijet'
sprečava europeizaciju
zapadnog Balkana

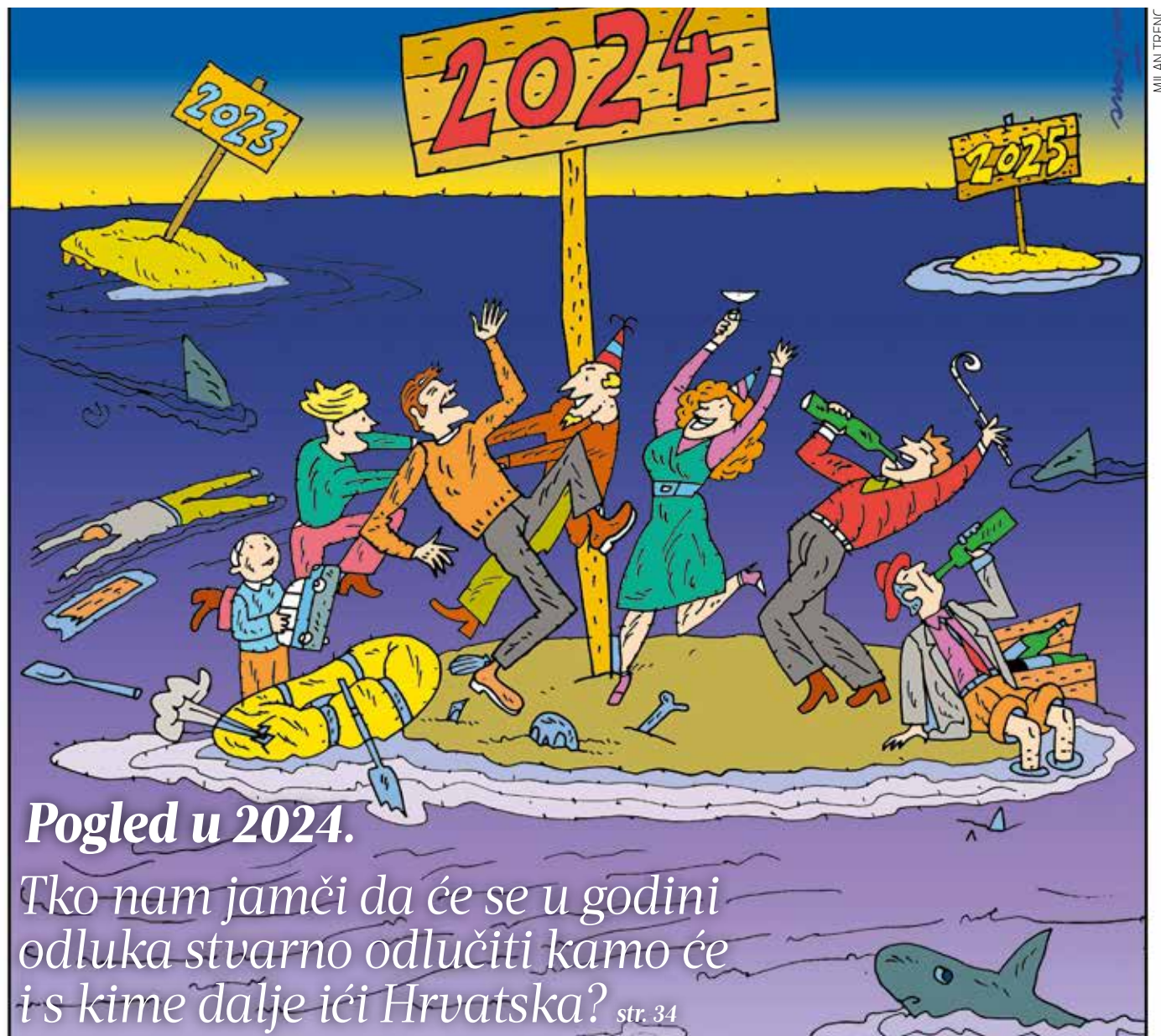
str. 36

Analiza ratnih scenarija

Vladimir Putin
dugim ratom ide
na iscrpljivanje
Ukrajine i EU

str. 13

Pogled u 2024.

Tko nam jamči da će se u godini
odluke stvarno odlučiti kamo će
i s kime dalje ići Hrvatska? str. 34

Za Večernji list pišu:

MIRKO GALIĆ, MARIJANA GRBEŠA, IGOR FLAK (SPORT KLUB), DENIS ROMAC, TOMISLAV KRASNEC, MATEJA ŠOBAK, VALENTINA WIESNER, MAJA CAR, SUZANA LEPAN ŠTEFANČIĆ, HASSAN HAIDAR DIAB, IVANA JAKELIĆ, IVA BOBAN VALEČIĆ, RENATA RAŠOVIĆ, DANIJEL PRERAD, BRANIMIR POFUK, BRANKA OSMEC, BOJANA RADOVIĆ...

3 859893 354731

Večernji
list

ISKUSNI DIPLOMAT I POLITIČAR O SUPERIZBORNOJ GODINI U KOJOJ ĆE NA IZBORE IZIĆI 49 POSTO SVJETSKOG STANOVNIŠTVA

Davor Ivo Stier

ZA HRVATSKU JE NAJVAŽNIJE ONEMOGUĆITI REVIZIONISTIČKE PRETENZIJE 'SRPSKOG SVIJETA'. ZATO BI BILO VAŽNO DA BIH U 2024. OTVORI PREGOVORE S EU I DA KOSOVO BUDE PRIMLJENO U VIJEĆE EUROPE

Putina su stvorile tajne službe, njegova smjena ne bi promijenila Rusiju

Godina 2024., koja je dobila epitet superizborne jer nas čekaju ne samo troji izbori u Hrvatskoj nego i izbor nove vlasti u Europskoj uniji te predsjednički izbori u Ruskoj Federaciji i Sjedinjenim Američkim Državama, mogla bi jasnije naznačiti smjer globalnih političkih, sigurnosnih, ekonomskih i drugih kretanja, no broj kriznih žarišta u svijetu ne ulijeva nam nadu da bismo se mogli nadati mirnijoj godini. Pogotovo zato što ta žarišta izravno utječu na političku i gospodarsku sigurnost Europske unije. U njezinu istočnom susjedstvu ne nazire se kraj ruske agresije na Ukrajinu, na jugu bjesni rat Izraela i Hamasa, koji se prelijeva na Crveno more te prijeti paralizom plovidbe trgovačkih brodova, u europskim zemljama raste opasnost od terorizma, pritisak izbjeglica i migranata sve je veći... Sve su to razlozi za razgovor s iskusnim diplomatom i političarom Davorom Ivom Stierom, koji trenutačno obnaša dužnost saborskog zastupnika HDZ-a, no vanjska politika i međunarodni odnosi njegova su uža specijalnost. A koliko ih dobro poznaje i promišlja, pokazao je i svojom nedavno objavljenom knjigom "Izlaz iz periferije", u kojoj je ustvrdio da su SAD i Kina jedine stvarne supersile te da međunarodni poredak već po prima obrise bipolarizma jer postaje razvidno da globalna sigurnost ovisi ponajprije o odnosima Washingtona i Pekinga. Nakon raspada SSSR-a danas jedino Amerika ima sposobnost liderskog djelovanja na svim područjima, a Kina sposobnost ugroziti takvu američku prednost, smatra Stier, nekadašnji ministar vanjskih poslova u vladi Andreja Plenkovića.

U ožujku su predsjednički izbori u

**Razgovarao
Žarko Ivković**

Rošle su dvije godine... kako je kod n... prvo C... okupljan... ljudi... A sv... Popišana... djelova... Smejve... zaslužne za širina...

Ruskoj Federaciji, na kojima će prvi put glasati stanovnici okupiranih ukrajinskih regija Donjecka, Luhanska, Zaporižja i Hersona, ali nitko ozbiljan ne očekuje ništa doli pobjede Vladimira Putina. Kako bi ti izbori mogli utjecati na rat u Ukrajini?

Ukrajina i zapadne zemlje neće priznati legitimitet izbora na tim okupiranim i anektiranim područjima, kao što to nisu učinile ni u slučaju Krima. Održavanje ruskih izbora na okupiranom ukrajinskom teritoriju pokazuje koliko je Putin neiskren kada govori o spremnosti za mirovne pregovore. On time poručuje da prihvaća samo kapitulaciju Ukrajine. Prihvatanje ruske aneksije ne može dovesti do održivog mira; to bi zapravo bila najava novih i možda još strašnijih osvajačkih ratova.

Naravno da Putin ima oponente i da njegovu agresivnu politiku ne podržavaju svi Rusi, no dojam je da su takvi ne samo ušutkani nego i u velikoj manjini. Što vi kažete? Postoji

li barem teoretska šansa da se ruski narod jednom okrene protiv Putina? I u kakvim okolnostima?

Upoznao sam neke oporbene lidere, poput Vladimira Karamurze koji je danas u ruskom zatvoru. Oni hrabro svjedoče o onoj Rusiji koja želi mir i dobre odnose s europskim susjedima. Bio sam također tri puta na sastancima s Putinom, prije desetak godina. Iako je izuzetno inteligentan, ne vjerujem da je današnja Rusija rezultat njegove politike. Prije bih rekao da je Putin rezultat strukture moći u Rusiji, a u središtu te strukture su tajne službe. U takvoj situaciji, eventualna smjena ili eliminacija čelnog čovjeka ne bi sama po sebi značila usmjeravanje Rusije prema liberalnoj demokraciji.

Unatoč silnoj želji, visokom moralu i zapadnoj pomoći, u ovom trenutku teško je zamisliti da bi Ukrajinci mogli pobijediti u nametnutom im ratu. Sudeći prema stanju na bojištu, Ukrajini prijeti tzv. zamrznuti sukob. Je li moguć scenarij da se Ukrajina odrekne okupiranog teritorija?

Teza o dogovoru po kojemu bi se Ukrajina odrekla dijela svog teritorija izuzetno je opasna za sigurnost Europe i svijeta. To bi bilo zeleno svjetlo Rusiji, ali i drugim revizionističkim silama, za nove osvajačke ratove. Ono što danas vidimo na bojnopolju jest situacija u kojoj Ukrajina nije uspjela vratiti okupirane teritorije, ali ni Rusija nije uspjela okupirati cijelu Ukrajinu, a to je bio njezin prvotni cilj. Sukob još nije zamrznut jer se i dalje vode borbe. On bi se mogao zamrznuti ako Kijev i Moskva pristanu na privremeni prekid vatre, koji bi onda mogao i duže potrajati. Trenutačno ne vidim kapacitet da se o tome bilateralno dogovore, a ni postojeći multilateralni okviri ne pružaju adekvatan odgovor. Za takav

prekid vatre možda bi bio potreban koordinirani pritisak Washingtona i Pekinga, kao jedinih stvarnih globalnih supersila, koje bi time preuzele odgovornost za međunarodnu sigurnost u dvadeset prvom stoljeću.

Hoće li se američko-kineski odnosi razviti u tom smjeru?

To ostaje otvoreno pitanje, ali ne bih isključio mogućnost da, iako su glavni globalni konkurenti, Washington i Peking uspostave neku višu razinu komunikacije.

Možete li zamisliti vojni poraz Rusije u Ukrajini i kako bi tada Rusija mogla izgledati?

Rusija je već sada puno izgubila na strateškom planu. Brzom okupacijom Ukrajine i nametanjem kvasilniških vlasti u Kijevu htjela je vratiti status supersile kao što ga je nekad imala za vrijeme SSSR-a, ali u tome nije uspjela. Pritom je NATO ostvario superiornu poziciju na Baltičkom moru proširenjem na Finsku i kandidaturom Švedske. Ne samo što Putin nije uspio zaustaviti širenje Zapada nego se ta crta pomaknula dalje prema istoku. Na kraju, Rusija je percipirana kao junior partner u odnosima s Kinom. Ipak, ona je i dalje nuklearna sila i kao takva će biti čimbenik na euroazijskoj ploči. Smatram da se Zapad mora snažno suprotstaviti ruskom revizionizmu i imperijalizmu, ali ne smije poticati raspad Ruske Federacije jer bi to izazvalo veće neravnoteže i nesigurnost za Europu.

Neslužbeni pozivi Zelenskom da prihvati realnost i sjedne za pregovarački stol, nespremnost američkog Kongresa da odobri novi financijski paket Ukrajini, mađarski veto na 50 milijardi eura pomoći Europske unije... Jesu li to signali da se Zapad

umorio pomažući Ukrajini? I kakve bi bile posljedice takve politike?

Unatoč tim problemima, smatram da će se pronaći rješenje za daljnju potporu Ukrajini, kako u Sjedinjenim Državama tako i u Europskoj uniji. Lideri demokrata i republikanaca u Senatu Chuck Schumer i Mitch McConnell poručili su kako neće dopustiti da stranačke razlike ugroze prioritete američke nacionalne sigurnosti. Također se očekuje da Europska unija postigne konsenzus o financijskoj potpori Ukrajini, možda već na izvanrednoj sjednici Europskog vijeća u siječnju.

Ukrajina je dobila zeleno svjetlo za pregovore s Europskom unijom iako je u ratu i iako ne kontrolira dobar dio svoga teritorija. Jasno je da su u pozadini te odluke geopolitički razlozi, no zašto se po istoj logici nije udovoljilo i zahtjevu Bosne i Hercegovine, koja je također potencijalno krizno žarište?

U prosincu je Europsko vijeće donijelo pozitivnu odluku za otvaranje pregovora s BiH u ožujku ako do tada ispuni potrebne uvjete. Premijer Plenković odigrao je ključnu ulogu u uvrštavanju takve odluke u zaključcima Europskog vijeća.

Je li Hrvatska ipak trebala biti energičnija u zahtjevu da EU odobri i pregovore sa Sarajevom?

Ovo je bilo najviše što se moglo postići u prosincu. Hrvatska snažno podržava europski put BiH jer je to u našem interesu, ali su vlasti BiH te koje moraju odraditi domaću zadaću. U pravu ste kada ističete da su odluke Europske unije u znatnoj mjeri motivirane geopolitičkim interesima. U tom pogledu, Ukrajina i Moldova su se geopolitički opredijelile, snažno lobiraju u europskim institucijama i ►►

▶▶ INTERVJU DAVOR IVO STIER

glavnim gradovima te su uvjerljive kada poručuju da one ne bi blokirale odluke EU o sankcijama Rusiji ili o oblikovanju odnosa s drugim silama kao što je Turska. Možemo li danas isto reći za BiH? Dakle, geopolitičko svrstavanje postalo je puno važnije nego prije. Pritom se također mora reći da je Vijeće ministara pod vodstvom Borjane Krišto učinilo znatne pomake na europskom putu te će Hrvatska učiniti sve što je u njezinoj moći u potpori Bosni i Hercegovini glede ispunjavanja uvjeta za otvaranje pregovora.

Politika "srpskog svijeta", koja je zapravo kopija "ruskog svijeta", koči Bosnu i Hercegovinu ne samo na putu prema Europskoj uniji nego i prema NATO-u, no EU i SAD kao da nisu dovoljno svjesni te imperijalističke politike Beograda. Zašto? Kako to promijeniti?

"Srpski svijet" doista je remetilački faktor koji sprječava europeizaciju ne samo BiH već i cijelog Zapadnog Balkana. Naši zapadni saveznici to nisu ozbiljno shvatili, kao što nisu na vrijeme shvatili opasnost "ruskog svijeta", unatoč pravodobnim upozorenjima Poljske i baltičkih zemalja. Nakon turbulencija u transatlantskim odnosima za vrijeme Busha, Obama je puno prostora prepustio kancelarki Merkel unutar Kvinte (SAD, Velika Britanija, Francuska, Njemačka, Italija), koja u bitnome definira zapadnu politiku u Europi. Konfrontacijski pristup Trumpa prema Europi zatim je dodatno učvrstio lidersku ulogu Angele Merkel, čak i onda kad ona to nije tražila. To nije bilo idealno rješenje jer je Berlin, zbog vlastite prošlosti, odbijao geopolitičko razmišljanje te vjerovao da se ekonomskom suradnjom može promicati demokracija i prevenirati ratove. To je bilo vrijeme izgradnje Sjevernog toka s Gazpromom te vrijeme uspona Aleksandra Vučića na Balkanu. Europa sada skupo plaća takvu zabludu.

Iako danas vidi što je "ruski svijet", a neke europske države sada bolje prepoznaju i njegovu imitaciju u formi "srpskog svijeta", Europska unija primarno je zaokupljena ruskom agresijom na Ukrajinu i nije dosad imala potrebnu fokusiranost za provođenje učinkovitije strategije na Zapadnom Balkanu. Za razliku od Rusije, Srbija je okružena zemljama NATO-a i Europske unije. Njezin razvoj ovisi o europskoj integraciji, ali njezine elite to sprječavaju politikom "srpskog svijeta".

Politika "srpskog svijeta" pogubno djeluje i na ostale zemlje tzv. Zapadnog Balkana, no što je s Hrvatskom, moramo li i mi biti na oprezu?

Članstvom u NATO-u i EU te integracijom srpske manjine u hrvatski politički sustav, Hrvatska je u puno snažnijoj poziciji nego prije tridesetak godina. Međutim bilo bi naivno misliti da se destabilizacija Crne Gore, Kosova, a pogotovo Bosne i Hercegovine ne odražava na našu nacionalnu sigurnost. Isto tako, treba bolje osvijestiti činjenicu da je jedan od ključnih elemenata "ruskog svijeta" manipulacija antifazišmom i pobjedom 1945. kako bi se zaboravila 1989., pad Berlinskog zida i ono što je Putin nazvao kolapsom povijesne Rusije. Na isti način djeluje "srpski svijet" da bi se zaboravili zločini Miloševićeve politike te legitimirala sfera utjecaja koju danas Beograd pokušava vratiti na dobrom dijelu prostora bivše Jugoslavije.

Moldova se također opredijelila za Zapad i želi pristupiti Europskoj uniji, očito zato što se boji ukrajinskog scenarija. Treba li je podržati u tome? Čeka li i nju ruska invazija?

Bio sam nedavno u Moldovi kako bih podržao njihov europski put. Susreo sam se s predsjednicom Maicom Sandu i uvjerio sam se u njezinu predanost europskom mirovnom projektu. Snažna potpora Ukrajini u obrani od ruske agresije najbolji je

način da se izbjegne sličan scenarij u Moldovi.

Izjesno je da EU neće moći donijeti jednoglasnu odluku o Moldovi, slično kao u slučaju Ukrajine. Znači li to da Lisabonski ugovor treba mijenjati kako bi se ukinulo odlučivanje konsenzusom, osim u pitanjima obrane?

Suočeni smo s ratovima u europskom istočnom i južnom susjedstvu. Ovo možda nije najbolje vrijeme za duge rasprave o promjeni Lisabonskog ugovora, već za bolje korištenje postojećih mehanizama kao što je članak 31 o konstruktivnoj suzdržanosti. Na neki način, to je ono što se dogodilo kada je Europsko vijeće odlučilo otvoriti pregovore s Ukrajinom i Moldovom.

Lisabonski ugovor omogućio je nacionalnim parlamentima da prigovorom na zakonske prijedloge izravno utječu na proces donošenja odluka. Tim "alatom" članice zapravo mogu spriječiti Europsku uniju da prekorači svoje ovlasti. Je li Hrvatski sabor ikada dosad iskoristio tu mogućnost?

To nije učestala praksa, ali je Hrvatski sabor koristio tzv. žuti karton pri izmjeni direktive o upućivanju radnika u sklopu pružanja usluga.

Pakt o migracijama i azilu nazvan je povijesnim, no nevladine udruge smatraju ga "mračnim danom europske povijesti" jer navodno snižava standarde zaštite izbjeglica i migranata. Kako vi gledate na taj dokument?

Ne bih ga nazvao povijesnim, ali mislim da je Pakt o migracijama i azilu pragmatičan i važan korak za učinkovitije upravljanje migracijama, zaštitu granica i sigurnosti EU i njezinih građana, te pružanje međunarodne zaštite ljudima koji doista bježe od ratova i opresivnih režima.

Je li Europska unija tim dokumentom priznala da je njezina dosadašnja politika prema migrantima bila pogrešna? I hoće li se njime zaoštriti ionako zaoštreni odnosi domicilnog stanovništva i migranata?

Europska unija pokazala je da može donijeti potrebne odluke koje možda neće potpuno riješiti postoje-

će probleme, ali će poboljšati sadašnju situaciju. Pretjerane su kritike da se novim Paktom krše ljudska prava. Prije bih rekao da je Europska unija time priznala da je suočena s masovnom zluporabom instituta azila, što dosad nije bilo uzeto u obzir. Dakako, dio ukupnog rješenja mora se naći u unaprjeđivanju sustava legalne migracije i učinkovitijoj politici integracije, vodeći također računa o apsorpcijskom kapacitetu pojedinih europskih društava.

S druge strane, Europska unija odavno je suočena s demografskom katastrofom te je prisiljena na uvoz strane radne snage. Bijelu kugu izazvali su brojni razlozi, može li se reći da je među tim razlozima i odbacivanje tradicionalnih vrijednosti, koje neki nazivaju obiteljskim vrijednostima? I je li vrijeme da Europa preispita koje vrijednosti zastupa?

Nakon žestokih svađa u devetnaestom stoljeću, kršćani i liberali počeli su surađivati u obnovi Europe nakon poraza nacizma, a nasuprot tadašnjoj prijetnji komunističkog kolektivizma. Rezultat je bio model političkih, ekonomskih i individualnih sloboda s društvenim institucijama koje su, iako sekularizirane, bile u skladu s kršćanskim naukom o braku, obitelji, solidarnosti i socijalnoj pravdi. Taj se model počeo urušavati s kulturnom revolucijom 1968. godine. Međutim, najveći udarac, paradoksalno, stigao je s padom komunističkih diktatura u Europi, to jest nestankom zajedničkog neprijatelja. Kršćanski koncept zajednice i zajedničkog dobra postupno je marginaliziran te je ideologija individualizma postala hegemonika. Na vanjskopolićkom planu to je ojačalo nacionalne egoizme nasuprot europskom zajedničkom dobru, a na domaćem planu prouzročilo je društveno raslojavanje i fragmentaciju, odnosno slabljenje gotovo svih generatora društvene solidarnosti, počevši od obitelji.

Europska društva danas su više fragmentirana nego prije, a uvjerljiva rješenja ne nude ni tzv. lijeve progresivne snage niti njihova desna reakcija, jer se i jedni i drugi uglavnom vrte oko individualističkog koncepta. Ni jedni ni drugi ne mogu pronaći pravi

Vjerujem da će HDZ ostvariti pobjedu na parlamentarnim izborima. Što se tiče eventualnih partnera, pričekajmo rezultate izbora, kaže Stier

odgovor na trajni fenomen migracija i potrebne integracije stranaca, posebice onih iz islamskih zemalja. Prvi zato što ignoriraju društvenu ulogu vjerskih zajednica i pokušavaju vjeru reducirati na individualnu i privatnu sferu, a drugi zato što kršćanstvo reduciraju na pojedine nacionalne identitetske kategorije. Umjesto neplodne dijalektike između tzv. progresivnih i reakcionarnih snaga, Europi bi dobro došao iskreniji i otvoreniji dijalog između kršćanskih i liberalnih krugova koji mogu pronaći zajednički interes u obrani slobode nasuprot rastućem autoritarizmu te obrani zajedničkog dobra nasuprot diktatu partikularnih interesa.

Prerano je prognozirati pobjednika na američkim predsjedničkim izborima, no možete li objasniti što bi na globalnoj razini donio poraz Joea Bidena, odnosno demokrata?

Predsjednik SAD-a ima vrlo snažnu i važnu ulogu, ali državna politika ne ovisi o jednom čovjeku. Određeni strukturni procesi nastavit će se bez obzira na trenutnog stanara Bijele kuće. Na primjer, unatoč velikim ideološkim razlikama s Trumpom, Bidenova administracija nastavila je proces preoblikovanja odnosa s Kinom, povlačenje iz Afganistana, protivljenje projektu Sjeverni tok II ili pak jačanje odnosa s Poljskom. S druge strane, za transatlantske odnose najveći izazov bila bi situacija u kojoj bi se unutarnja scena u Americi radikalizirala i polarizirala do to mjere da opstruira ili čak paralizira rad institucija, posebice onih nadležnih za sigurnosnu i vanjsku politiku.

Možete li nam ukratko "nacrtati" geopolitičku kartu svijeta 2024. godine?

Bit će to superizborna godina u kojoj će 49 posto svjetskog stanovništva izaći na izbore, iako neće svi oni biti neizvjesni ili provedeni prema demokratskim standardima. Možda su najvažniji oni u SAD-u, ali imat ćemo također izbore u Europskoj uniji, Indiji, Meksiku, na Tajvanu te već spomenute izbore u Rusiji. U strukturnom smislu, međunarodni odnosi najviše će ovisiti o odnosima Amerike i Kine i modalitetu koji će one uspjeti pronaći ili propustiti pronaći za upravljanje sigurnosnom konkurencijom. U toj tranziciji iz američkog unipolarnog momenta prema novom međunarodnom poretku, a koja traje već niz godina, u 2024. godini i dalje će se preoblikovati regionalne ravnoteže. Revizionističke sile poput Rusije i Irana vjerojatno će i dalje koristiti razdoblje ponovnog mišljanja karata za svoje ambicije o regionalnoj dominaciji.

Nadalje, trenutni rat Izraela s Hamasom odgodio je, ali nije zauvijek prekinuo proces stvaranja taktičkog savezništva s arapskim zemljama, u prvom redu sa Saudijskom Arabijom, što bi pak promijenilo kartu šireg Bliskog istoka. Turska će sa svoje strane nastaviti širenje utjecaja na više fronta. Međutim, za nas u Hrvatskoj najvažnije će biti onemogućavanje revizionističkih pretenzija "srpskog svijeta". U tom pogledu bilo bi važno da u 2024. godini Bosna i Hercegovina otvori pregovore s Europskom unijom i da Kosovo bude primljeno u Vijeće Europe.

Osvrnimo se kratko i na parlamentarne izbore u Hrvatskoj. Hoće li HDZ-u za osvajanje vlasti trebati šira koalicija od sadašnje? S kime bi mogao koalirati?

Vjerujem da će HDZ ostvariti pobjedu na parlamentarnim izborima. Što se tiče eventualnih partnera, pričekajmo rezultate izbora. Iako, premijer je u nekoliko navrata bio jasan o tom pitanju.

Hoćete li se vi ponovno kandidirati za sarski mandat?

U Hrvatskoj će također biti superizborna godina s europskim, parlamentarnim i predsjedničkim izborima. Razumije se da ću u svim tim izborima podržati HDZ, a još ćemo vidjeti u kojem svojstvu. •

Bilo bi naivno misliti da se destabilizacija Crne Gore, Kosova, a pogotovo Bosne i Hercegovine ne odražava na našu nacionalnu sigurnost, upozorava naš sugovornik

Iako su glavni konkurenti, Washington i Peking mogli bi uspostaviti višu razinu komunikacije